

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o izkoreninjenju nasilja nad ženskami v družini (mnenje na lastno pobudo)

(2012/C 351/05)

Poročevalec: **Mário SOARES**

Evropski ekonomsko-socialni odbor je 24. maja 2012 sklenil, da v skladu s členom 29(2) poslovnika pripravi mnenje na lastno pobudo o naslednji temi:

Izkoreninjenje nasilja nad ženskami v družini.

Strokovna skupina za zaposlovanje, socialne zadeve in državljanstvo, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 3. septembra 2012.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 483. plenarnem zasedanju 18. in 19. septembra (seja z dne 18. septembra) s 138 glasovi za, 3 glasovi proti in 7 vzdržanimi glasovi.

1. Sklepi in priporočila

1.1 EESO je že leta 2006 sprejel mnenje o nasilju nad ženskami v družini ⁽¹⁾, v katerem je izrazil zaskrbljenost civilne družbe v zvezi s tem vprašanjem. V njem podana priporočila še vedno veljajo in zato niso vključena v to mnenje.

1.2 V vlogi predstavnika civilne družbe, ki se zaveda, da je nasilje na podlagi spola, vključno z nasiljem v družini, vprašanje, ki zadeva vse, EESO ponovno potrjuje svojo odločenost, da se z vsemi možnimi sredstvi bori proti temu problemu, in med drugim preučuje možnost, da bi vsaki dve leti organiziral razpravo na to temo.

1.3 EESO na evropske institucije in države članice naslavlja naslednja priporočila:

1.3.1 **človekove pravice:** nasilje v družini na podlagi spola naj obravnavajo kot kršitev človekovih pravic, s čimer bo mogoče oblikovati celosten in večsektorski odziv na ta problem;

1.3.2 **vzorci varnosti in tveganj:** sprejmejo naj ukrepe za spremembo vzorcev, povezanih z varnostjo in tveganji, tako da spodbujajo prepričanje, da nasilje nad ženskami v domačem okolju ni osamljen problem posameznikov, ki spada v zasebno življenje, temveč vprašanje varnosti in javnega reda;

1.3.3 **preprečevanje:** oblikujejo naj politiko za preprečevanje nasilja v družini in pri tem predvidijo mesta za nudenje multidisciplinarnih podpore, ki imajo na razpolago ustrezna sredstva in specializirano osebje, ter medresorske akcijske načrte za spodbujanje moških in mladih k prizadevanjem za odpravo nasilja v družini;

1.3.4 **politike varstva:** ženskam, ki so žrtve nasilja, naj zagotovijo prednostni dostop do stanovanj, finančne pomoči, usposabljanja in dostojnih delovnih mest, ki so v skladu z načelom "enakega plačila za enako delo";

1.3.5 **uskladitev statističnih meril:** nadaljujejo naj z usklajevanjem meril za evidentiranje primerov nasilja na podlagi spola, da se zagotovi primerljivost zbranih podatkov;

1.3.6 **izobraževanje:** poskrbijo naj za to, da bo izobraževanje prispevalo k spremembi načina razmišljanja, kar med drugim vključuje izvajanje resničnih po spolu mešanih izobraževalnih programov, odpravo seksistične rabe jezika v učbenikih ter začetno in nadaljnje usposabljanje učiteljev o vprašanih nasilja na podlagi spola, vključno z nasiljem v družini;

1.3.7 **mediji:** poskrbijo naj za učinkovito izvajanje direktive o avdiovizualnih medijskih storitvah ⁽²⁾, da bi odpravili negativno prikazovanje žensk v medijih, zlasti v oglaševanju;

1.3.8 **zdravje:** razširjajo naj prepričanje, da je nasilje nad ženskami v domačem okolju dejavnik tveganja za zdravje;

1.3.9 **soodgovornost:** okrepijo in podpirajo naj ukrepe, ki spodbujajo deljeno odgovornost moških in žensk pri skrbi za otroke, ostarele starše ali družinske člane s posebnimi potrebami;

1.3.10 **organizacije civilne družbe:** podpirajo naj organizacije, ki pomagajo ženskam, žrtvam nasilja v družini, ali ki so dejavne na področju osveščanja oziroma usposabljanja v okviru boja proti nasilju na podlagi spola;

1.3.11 **evropsko leto boja proti nasilju na podlagi spola:** eno evropsko leto naj posvetijo boju proti nasilju na podlagi spola;

1.3.12 **Konvencija Sveta Evrope o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter o boju proti njima:** EESO Evropsko unijo in vse države članice poziva, naj podpišejo, ratificirajo in izvajajo to konvencijo, sprejeto leta 2011.

⁽¹⁾ UL C 110, 9.5.2006, str. 89–94.

⁽²⁾ Direktiva 2010/13/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 10. marca 2010.

2. Uvod

2.1 Vsakršno nasilje nad posameznikom je napad na njegovo dostojanstvo, njegovo telesno in duševno celovitost, na človekove pravice ter tudi temelje demokratične družbe.

2.2 Države so dolžne spoštovati, varovati in spodbujati pravice svojih državljanov, zato morajo znatna javna sredstva vlagati v ustrezne službe in specializirano osebje, da bi lahko z njihovo pomočjo izpolnile to nalogo.

2.3 Družba javno nasilje obsoja ter podpira ukrepe, ki jih države članice izvajajo za zatiranje in kaznovanje storilcev nasilnih dejanj.

2.4 Obstaja pa tudi drugačna, bolj pritajena oblika nasilja, ki se izvaja doma za zaprtimi vrati in žrtve pogosto prizadene na še bolj grob način: nasilje v družini.

Vsi družinski člani so lahko občasno ali stalno žrtve različnih oblik tega nasilja, ki lahko privedejo celo do smrti.

2.5 Oblasti morajo biti pozorne na prav vse te oblike nasilja, jih skrbno obravnavati in sprejeti ustrezne ukrepe, vendar pa je nesporno, da so žrtve največkrat ženske. Nasilje v družini je še vedno eden od vodilnih vzrokov umrljivosti žensk po vsem svetu, zato je to mnenje osredotočeno na nasilje nad ženskami v družinskem okolju.

2.6 Evropska unija nasilje nad ženskami opredeljuje kot "kakršno koli nasilje na osnovi spola, ki povzroča, ali bi lahko povzročilo, telesno, spolno ali mentalno škodo ali trpljenje ženskam, vključno z grožnjami takih dejanj, prisilnimi dejanji ali odvzemom prostosti, tako v javnem kakor v zasebnem življenju" ⁽³⁾.

2.7 Kljub večdesetletnim prizadevanjem vlad in različnih organiziranih ali neorganiziranih sektorjev družbe ta oblika nasilja še vedno velja za zaseben problem, medtem ko gre dejansko za javno vprašanje.

2.8 Nasilje v družini je zločin, ki ga je treba kaznovati z zakonom. EESO priznava prizadevanja različnih držav Unije, da storilce teh dejanj kaznujejo s strožjimi ukrepi. Vendar je treba poleg tega opredeliti vzroke za ta pojav in določiti strategije za njegovo zatiranje, vključno z boljšim razumevanjem tega pojava s strani moških.

2.9 Po drugi strani gospodarska kriza močno spodkopava socialne politike v mnogih državah EU. Osnovne javne storitve, kot so zdravstvene, izobraževalne in socialne storitve, se zmanjšujejo, čeprav jih družine in zlasti ženske zdaj še bolj

potrebujejo. Priča smo zapiranju posebnih služb, namenjenih ženskam, in zavetišč za zlorabljene ženske, zmanjševanju proračunov za nacionalne inštitute za enakost spolov, ukinjanju preventivnih projektov in medijskih kampanj itd.

2.10 Ekonomska neenakost in diskriminacija žensk pri zaposlovanju, plačah in dostopu do drugih ekonomskih virov, pomanjkanje ekonomske neodvisnosti ter ohranjanje spolnih stereotipov in patriarhalne družbe so vzroki, zaradi katerih je zmožnost ukrepanja žensk omejena, njihova izpostavljenost nasilju v družini pa še večja.

2.11 Sedanja gospodarska kriza in obstoječe politike, ki naj bi se proti njej borile, ter gospodarska liberalizacija in privatizacija javnega sektorja ne le krepijo delitev dela glede na spol, temveč tudi povečujejo neenakosti in zaostrejuje dejavnike, ki povzročajo nasilje nad ženskami.

2.12 Svetovna zdravstvena organizacija (WHO) ⁽⁴⁾ je priznala, da globalizacija škodljivo vpliva na socialne strukture. Nenadzorovana globalizacija lahko povzroči hude oblike nasilja nad ženskami, vključno s trgovino z ljudmi.

2.13 Pripadnice manjšin, priseljenke, revne ženske na podeželskih ali oddaljenih območjih, ženske, ki prestajajo zaporno kazen, ženske v zavodih, ženske z duševnimi ali telesnimi motnjami ter starejše ženske so bolj izpostavljene tveganju, da postanejo žrtve nasilja.

2.14 To mnenje na lastno pobudo skuša oceniti, kakšno je v Evropi stanje na področju nasilja v družini nad ženskami, predstaviti pregled vseh sprejetih ukrepov in povečati družbeno osveščenost o tem problemu.

2.15 EESO je kot glas organizirane civilne družbe pripravljen v sodelovanju z organizacijami, ki so dejavne v boju proti tej obliki nasilja, organizirati forum, na katerem bi razpravljali o predlogih za njegovo izkoreninjenje in izmenjali primere dobrih praks, s pomočjo katerih bi lahko oblikovali učinkovite preventivne ukrepe.

3. Konvencija Sveta Evrope – instrument, ki ga je treba ratificirati in izvajati

3.1 Leta 2011 je Svet Evrope sprejel Konvencijo o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter o boju proti njima ⁽⁵⁾. To je prvi pravno zavezujoč mednarodni instrument, ki vzpostavlja celovit pravni okvir za preprečevanje nasilja, zaščito žrtev in obsodbo storilcev. Gre za poziv k večji enakosti med moškimi in ženskami, saj je nasilje nad ženskami globoko zakoreninjeno v neenakosti med spoloma in se ohranja zaradi patriarhalne kulture, ki je brezbrizna do te vrste nasilja.

⁽⁴⁾ WHO *Multi-Country Study on Women's Health and Domestic Violence Against Women: Initial Results on Prevalence, Health Outcomes and Women's Responses* (Mednarodna študija o zdravju žensk in nasilju nad ženskami v družini: prvi rezultati o razširjenosti, zdravstveni rezultati in odgovori žensk (Ženeva, WHO, 2005).

⁽⁵⁾ Konvencija Sveta Evrope, sprejeta 11. maja 2011 v Istanbulu (Turčija) (<http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/convention-violence/texts/Convention%202010%20Slovenian.pdf>).

⁽³⁾ <http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/16173cor.en08.pdf>.

3.2 V konvenciji so upoštewane vse oblike nasilja (fizično in psihično nasilje, spolno nadlegovanje, prisilne poroke, pohabljanje ženskih spolnih organov, ustrahovanje, prisilna sterilizacija ali splav) ne glede na starost žrtve, njeno etnično ali nacionalno pripadnost, vero, socialno poreklo, priseljski status ali spolno usmerjenost.

3.3 Do danes je konvencijo podpisalo le 20 držav⁽⁶⁾, nekatere od teh s pridržki (Nemčija, Srbija in Malta), ratificirala pa jo je le ena⁽⁷⁾. EESO poziva vse države članice, naj Istanbulsko konvencijo čim prej podpišejo, ratificirajo in izvajajo.

4. Splošne ugotovitve

4.1 45 % žensk v EU pravi, da so bile že kdaj žrtve nasilja na podlagi spola. Med 40 in 45 % teh žensk poroča, da so bile izpostavljene spolnemu nadlegovanju na delovnem mestu. Ocenjuje se, da v Evropi vsak dan zaradi nasilja na podlagi spola umre sedem žensk⁽⁸⁾.

4.2 Ta pojav ima tudi znatne ekonomske posledice. Ocenjuje se namreč, da nasilje nad ženskami v 47 državah članicah Sveta Evrope letno povzroči škodo v višini vsaj 32 milijard evrov.

4.3 Raziskava Eurobarometra iz leta 2010 je pokazala, da ta pojav javnost dobro pozna (98 % vprašanih) in da je zelo razširjen (vsak četrti je dejal, da pozna žensko, ki je žrtev nasilja v družini, in vsak peti je trdil, da pozna storilca te oblike nasilja).

4.4 Že leta 1980 je bilo na drugi svetovni konferenci o pravnem in družbenem položaju žensk izpostavljeno, da je nasilje nad ženskami zločin, ki ga družba najpogosteje zamoči. Trinajst let pozneje so bile na svetovni konferenci o človekovih pravicah na Dunaju pravice žensk priznane kot človekove pravice. Države članice EU so se zavezale, da bodo dosegle temeljne cilje pekinških izhodišč za ukrepanje iz leta 1995.

4.5 V sklepni izjavi drugega evropskega vrha žensk na vodilnih položajih (marca 2010 v Cadizu)⁽⁹⁾ je 25 ministric skupaj s številnimi drugimi političnimi voditeljicami iz vse EU priznalo, da enakost med moškimi in ženskami še vedno ne velja v praksi in da je nasilje nad ženskami globoko ukoreninjen problem, ki pomeni hudo kršitev človekovih pravic. Poleg tega je v izjavi potrjeno, da spolni stereotipi še naprej povzročajo diskriminacijo, in opozorjeno na nevarnost prenašanja seksističnega obnašanja na mlajše generacije.

4.6 Evropske institucije so pripravile različne dokumente, v katerih so preučile ta problem in predlagale ustrezne ukrepe, npr.:

⁽⁶⁾ Albanija, Avstrija, Španija, Finska, Francija, Grčija, Islandija, Luksemburg, Nekdanja jugoslovanska republika Makedonija, Nemčija, Malta, Črna gora, Norveška, Portugalska, Velika Britanija, Srbija, Slovaška, Slovenija, Švedska in Ukrajina.

⁽⁷⁾ Turčija.

⁽⁸⁾ Barometer 2011, *National Action Plan on Violence against Women in the EU* (Nacionalni akcijski načrt proti nasilju nad ženskami v EU), Evropski ženski lobi, avgust 2011 (www.womenlobby.org).

⁽⁹⁾ http://www.igualdad.us.es/pdf/Docuemta_Otros_Cumbre.pdf.

4.6.1 Evropski svet:

— Sklepi Sveta o izkoreninjenju nasilja nad ženskami v Evropski uniji (8. marec 2010), ki poziva Komisijo in države članice, naj si še naprej prizadevajo v boju proti nasilju nad ženskami in v ta namen zagotovijo potrebna finančna sredstva.

4.6.2 Evropski parlament:

— Resolucija o prednostnih nalogah in splošnem pregledu novega političnega okvira EU za boj proti nasilju nad ženskami (2011).

— Septembra 2011 je Evropski parlament podprl izdajo evropske odredbe o zaščiti za žrtve nasilja na podlagi spola, spolnega nadlegovanja, protipravnega odvzema prostosti in poskusa umora. Ta ukrep je pomemben korak k vzpostavitvi evropskega prostora, v katerem je ženskam zagotovljena zaščita.

4.6.3 Evropska komisija:

— Listina za pravice žensk (2009), akcijski načrt za izvajanje stockholmskega programa (2010), strategija za enakost žensk in moških 2010–2015.

— Za poglobitev znanja o problemu nasilja nad ženskami so bile izvedene različne študije na to temo.

— 18. maja 2011 je bil sprejet sveženj predlogov za krepitev pravic žrtev kaznivih dejanj (horizontalna direktiva o določitvi minimalnih standardov na področju pravic, podpore in zaščite žrtev kaznivih dejanj; uredba o vzajemnem priznavanju zaščitnih ukrepov v civilnih zadevah).

— Financiranje posebnih programov, kot je Daphne III, in evropskih organizacij, ki se borijo proti nasilju nad ženskami (Evropski ženski lobi).

4.7 Države članice pa so – čeprav ne vse – sprejemale zakone za inkriminacijo nasilja v družini, sprejetje strožjih ukrepov proti storilcem teh dejanj, opredelitev nasilja v družini kot kršitev javnega reda itd.

4.8 Čeprav je na nacionalni in evropski ravni še vedno premalo zanesljivih in primerljivih podatkov o nasilju v družini, pa so znani podatki tako zaskrbljujoči, da o razsežnosti te problematike ni nobenega dvoma⁽¹⁰⁾.

⁽¹⁰⁾ Glej poročilo o boju proti umorom iz časti v Evropi (*Combating honour crimes in Europe*) z dne 8. marca 2012, mednarodnega dne žena; fundacija Surgir (neprofitna ustanova s sedežem v Švici).

4.9 Kljub tem podatkom in sprejetju strožje zakonodaje je še vedno zelo razširjeno mnenje, da živimo v enakopravni družbi, kar lahko popači razpravo ne le o nasilju v družini, ampak tudi o drugih oblikah nasilja in neenakosti med ženskami in moškimi glede razlik v plačah, napredovanj na delovnem mestu, itd.

4.10 Oblika nasilja, ki je pogosto spregledana, saj je zunanjemu svetu nevidna, je psihično nasilje. Čas je, da se ta molk prekine ter prizna, da psihično nasilje pomeni kršitev človekovih pravic in da bi ga bilo treba vključiti v zakonodajo o nasilju na podlagi spola.

4.11 Ženske, ki preživijo psihično nasilje, zaradi česar pogosto utrpijo hude travme in posledice nosijo celo življenje, za okrevanje potrebujejo celovito, multidisciplinarno podporo v varnem okolju. Ker so bile prisiljene živeti v popolni družbeni osami brez oprijemljivih dokazov o nasilju nad njimi, se bojijo, da jim nihče ne bo verjel. Za njihovo okrevanje je bistveno, da jim tisti, ki jim pomagajo, verjamejo.

4.12 Nasilje v družini ne vpliva le na žrtve same, temveč tudi na vse, ki so mu priča ali so z njim seznanjeni. Še zlasti so prizadeti otroci, ki so zaradi svoje čustvene dojemljivosti še posebej ranljivi in se lahko s posledicami soočajo vse življenje.

4.13 Čeprav kazniva dejanja, storjena v družini, niso omejena na nasilje nad ženskami, se postavlja vprašanje, zakaj ostala kazniva dejanja, storjena v domačem okolju, kot npr. pedofilija (v 90 % primerov so storilci družinski člani), v nas vzbujajo ogorčenost, medtem ko se pri nasilju v družini še vedno sprašujemo o razlogih, zaradi katerih je storilec storil tovrstno kaznivo dejanje.

5. Posebne ugotovitve in predlogi ukrepov

5.1 Pomembno je odgovoriti na temeljno vprašanje, zakaj te zločine družba pogosto opravičuje ali zakaj se razlog za nasilje pripisuje žrtvi sami. Kulturni in družbeni razlogi, ki se pogosto navajajo za to obliko nasilja, niso le napačni, temveč služijo zgolj za ohranjanje sedanjega stanja.

5.2 Ideja, da je nasilje v družini zakoreninjeno v starodavni kulturi in tradiciji, spodbuja zmotno domnevo, da je kultura nespremenljiva celota prepričanj in praks. Ravno obratno – kultura se nenehno razvija in preoblikuje. In prav zato, ker je tako raznolika in združuje vrednote, ki so si v nasprotju, se lahko tudi spreminja.

5.3 Kultura je tesno povezana z oblastjo: norme in vrednote pridobijo veljavo takrat, ko so na oblasti ali vplivnih položajih njihovi zagovorniki.

5.4 V tem procesu pa imajo vlogo tudi ženske, saj lahko vplivajo na kulturo, v kateri živijo. Njihovo sodelovanje v družbi in kulturi je ključnega pomena za preoblikovanje mišljenja, običajev in navad, ki škodijo njihovi podobi in položaju.

5.5 Zato je pomembno razpravljati o tem, zakaj so ženske na vseh ravneh oblasti premalo zastopane. Vse dokler ta problem ne bo ustrezno rešen in ženske v gospodarstvu, družbenem življenju in politiki ne bodo zastopane v takšni meri, kot jim to pripada glede na njihovo številčnost in tudi njihove sposobnosti, bo odpravljanje nasilja nad njimi zelo težavno in prepočasno. Čeprav so javne politike proti nasilju na podlagi spola gotovo pomembne, pa se lahko tradicionalno dojetje položaja žensk v družbi spremeni le, če bodo imele enakovreden dostop do moči.

5.6 Vzorcji spolne identifikacije, ki so se izoblikovali skozi stoletja in v skladu s katerimi pasivnost, predanost in podrejenost veljajo za ženske vrline, agresivnost, moč in dejavnost pa za moške lastnosti, so prispevali k oblikovanju osebnega odnosa, ki ženske že stoletja umešča v manjvreden in odvisen položaj.

5.7 Odnos, osnovan na identifikacijskih vzorcih, ki predpisujejo podrejanje enega partnerja drugemu, ni več sprejemljiv. Moški in ženske bi se torej morali vprašati o svojem stališču do teh modelov in se pri tem opreti na vrednote, kot so svoboda, neodvisnost in samouresničitev.

5.8 V številnih primerih femicida ⁽¹⁾ so žrtve že prej prijavile nasilje ali grožnje. To kaže na pomen preventivnih ukrepov. Prevečkrat ni sprejet noben ukrep za zaščito žrtve pred njenim napadalcem.

5.9 Preventivno delo lahko in bi tudi moralo vključevati:

- terapevtsko delo z nasilneži oziroma potencialnimi nasilneži. Namen ni iskati izgovore ali olajševalne okoliščine za nasilno dejanje niti izpostavljati žrtve nenadzorovanim situacijam, temveč odpravljati vzroke in poskušati spremeniti vedenje nasilnežev, kar bi imelo koristi za vse vpletene;
- uvedbo medresorskih akcijskih načrtov za zgodnje odkrivanje in preprečevanje nasilja v družini v okviru napatitvenega in informacijskega sistema znotraj šolskega, socialnega in zdravstvenega sistema;

⁽¹⁾ V skladu z opredelitvijo Združenih narodov je "femicid" umor ženske samo zaradi tega, ker je ženska. "Femicid" pomeni nenehno nasilje nad žensko v družini ali izven nje, ki povzroči njeno smrt. Raziskave o pojavu "femicida" v različnih državah kažejo, da so ti zločini najpogostejši ravno v intimnih odnosih zasebnega življenja.

— vključevanje moških in fantov v odpravljanje nasilja nad ženskami in dekleti;

— vključevanje mladih v okviru vzgojnih kampanj za celostni pristop k preprečevanju in zgodnji intervenciji ter boljše usposabljanje strokovnjakov, ki delajo z mladimi;

— spremljanje parov, ločenih zaradi nasilja v družini, da bi zaščitili ženske, ki bi lahko postale žrtve nadlegovanja in zasledovanja, ki se pogosto konča s smrtjo.

5.10 Strokovne službe za zaščito žrtev pred nasiljem v družini morajo imeti na voljo ustrezno usposobljeno osebje in sredstva, potrebna za izvajanje sprejetih ukrepov, sicer ti ne bodo učinkoviti.

5.11 Pomembno je predvideti mesta za nudenje multidisciplinarne podpore, kjer se lahko ženske izpovejo, najdejo razumevanje in dobijo občutek, da jim nekdo verjame. Na pojav nasilja v družini vplivajo psihološki, kulturni in verski dejavniki ter že stoletja ukoreninjeni običaji. Ni mu mogoče pripisati enega samega vzroka, niti se ne moremo proti njemu boriti le s policijskimi in kazenskimi ukrepi. Ključni element boja proti njemu je usklajena multidisciplinarna podpora, ki preprečuje izpostavljenost žensk ponavljajočemu se nasilju. Posebno pozornost je treba namenjati invalidnim ženskam in priseljenkam, ki so še bolj ranljive. Tovrstna podpora bi morala biti sistematično na voljo tudi neposrednim žrtvam nasilja, zlasti otrokom.

5.12 Treba je spremeniti varnostno paradigmo, ki se preveč povezuje z organiziranim kriminalom, terorizmom, napadi na ljudi in premoženje ali trgovanjem z mamili, skoraj nikoli pa z nevarnostjo, ki so ji številne ženske lahko izpostavljene doma ali na delovnem mestu. Če bi v koncept varnosti vključili bolj človeške vidike in prednost namenili zlasti preprečevanju, bi lahko rešili veliko življenj. Večjo zaščito lahko nudijo nove tehnologije, kot je elektronska zapestnica, ki nasilnežu na prostosti, ki mu je bil izrečen ukrep prepovedi približevanja, preprečuje, da se približa svoji žrtvi.

5.13 Statistični podatki o nasilju v družini ne kažejo natančne slike tega problema, tako da ni mogoče ugotoviti njegovega dejanskega obsega. Zato je nujno treba poenotiti merila za evidentiranje nasilja v družini, tako da bodo podatki primerljivi na evropski ravni.

5.14 Vlade bi morale – tudi finančno – spodbujati in podpirati delo organizacij civilne družbe (organizacij žensk,

organizacij za človekove pravice, sindikatov itd.), pri čemer ne smejo podleči skušnjavi, da jih nadzorujejo ali zmanjšajo njihovo neodvisnost.

5.15 Področje, ki ima posebej pomembno vlogo, je izobraževanje. Izobraževanje lahko bodisi ohranja diskriminatorne vzorce in prakse bodisi prispeva k preobrazbi mišljenja in obnašanja posameznikov in skupin. Šola mora spodbujati neseksistično, po spolu mešano izobraževanje, ki temelji na enakih pravicah in možnostih ter si prizadeva za celovit osebostni razvoj brez stereotipov in spolnih vlog, poleg tega pa zavrača vse oblike diskriminacije žensk. Šole lahko igrajo pomembno vlogo pri odpravljanju stereotipov o moških in ženskih vlogah, kot jih običajno prikazujejo mediji, in poleg tega ponujajo odlično priložnost za opazovanje nasilja v družini.

5.16 Da bi lahko šola igrala to pozitivno vlogo, je bistveno, da začetno in nadaljevalno usposabljanje učiteljev obravnava tudi nasilje na podlagi spola, vključno z nasiljem v družini. Redni pregledi učnih programov in učbenikov bi morali biti stalna praksa, da bi odpravili vse vrste seksističnega jezika.

5.17 Še drugo zelo pomembno področje je zdravje. Ženske in mladostnike bi morali postaviti v središče zdravstvenih strategij, s čimer bi prispevali h krepitvi zavedanja, da nasilje nad ženskami v domačem okolju ni osamljen problem, temveč dejavnik tveganja za zdravje.

5.18 Redno in sistematično bi bilo treba pregledovati postopke za evidentiranje in poročanje, pri čemer je treba poskrbeti, da strokovnjakom niso naložena upravna bremena, ter se izogibati neprilagodljivim ali nevzdržnim rešitvam. Ti postopki morajo zagotoviti možnost, da se zdravstvene težave evidentirajo kot dejavnik tveganja (npr. v okviru svetovanja pri načrtovanju družine ali predporodnega svetovanja), ter jasno razmejiti potrebe na urbanih in podeželskih območjih.

5.19 Na vseh področjih, povezanih s problematiko nasilja na podlagi spola, je pomembno zagotoviti, da so kampanje osveščanja in programi usposabljanja učinkoviti in prilagojeni dejanskim razmeram ter da so na voljo potrebna sredstva in viri. Poleg tega je treba stanje redno preučevati, tako da bi bile razpoložljive informacije aktualne.

5.20 Kar zadeva ozaveščanje in usposabljanje, je treba razlikovati med ozaveščanjem (namenjenim vsem uslužbencem institucij), usposabljanjem (za vse, ki so v stiku z žrtvami in lahko torej odkrijejo težave) in strokovnim usposabljanjem (ki bi se ga morali udeležiti vsi tisti, ki pomagajo žrtvam). Posebno pozornost je treba nameniti usposabljanju policistov in sodnikov zaradi njihove vloge pri obravnavanju kazenskih ovadb in pregonu nasilnežev. S svojimi dejanji lahko pomagajo

preoblikovati travmatične izkušnje v novo upanje. Zavodi za prestajanje kazni morajo oblikovati programe znotraj zaporov za ženske, ki so preživele nasilje na podlagi spola, in moške, storilce teh dejanj, v celotni EU pa je treba zaposlene v zaporih o tej problematiki bolje seznaniti.

5.21 Nazadnje je treba poudariti, da bi z obravnavanjem nasilja nad ženskami v družini kot vprašanja človekovih pravic izpostavili dejstvo, da so države članice dolžne preprečevati, odpravljati in kaznovati to obliko nasilja ter poročati o tem, kako izpolnjujejo te obveznosti.

5.22 Če bi nasilje na podlagi spola povezali s človekovimi pravicami, bi lahko uporabili številne mehanizme, s katerimi bi tako na mednarodni kot tudi regionalni ravni države članice

zavezali k prevzemu odgovornosti. Ti mehanizmi vključujejo pogodbe o človekovih pravicah, mednarodna kazenska sodišča in evropske regionalne sisteme za človekove pravice (npr. Evropsko sodišče za človekove pravice – mehanizem Sveta Evrope).

5.23 Z umestitvijo nasilja nad ženskami v kontekst človekovih pravic se za reševanje tega problema zagotovi bolj celosten in večsektorski pristop, ki prizadevanjem v vseh sektorjih dodaja razsežnost človekovih pravic. To od nas zahteva, da na vseh področjih okrepimo in pospešimo izvajanje pobud za preprečevanje in izkoreninjenje nasilja nad ženskami, tudi na področju kazenske in zdravstvene politike, v okviru politik lokalnega in regionalnega razvoja, na področju humanitarne pomoči itd.

V Bruslju, 18. septembra 2012

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Staffan NILSSON
